

No fa gaire vaig sentir en una emissora espanyola la notícia de l'aparició d'unes ruïnes romanes a Madrid. L'esdeveniment refermava, segons el locutor radiofònic, que amb prou feines podia dissimular l'emoció, la història mítica de la capital del *Reino*. La troballa en qüestió venia a demostrar com era d'antiga la ciutat i, al seu torn, assentava les bases primigènies d'una espanyolitat *avant la lettre*. Val a dir que aquesta "natural" vocació pel mil·lenarisme no ens ha de sobtar gens ni mica, i menys encara si prové directament del centre peninsular hispànic. Els mateixos historiadors han caigut en veritables aberracions històriques amb l'única finalitat d'enaltir les essències pàtries. Per descomptat, ací, l'anacronia els fa un paper ben galdós, a aquests historiadors, perquè devalua la seua professionalitat. Segurament, però, a ells no els importa gens quedar com uns autèntics brètols, si es tracta de fer un servei domèstic a la "nació". Gairebé totes les històries d'Espanya posen en solfa aquest gust tan particularment ibèric per remuntar la història de "la nació" (la d'ells, és clar) a temps immemorials. D'aquesta manera, els mites fundacionals –Pelayo & company– es queden a l'altura del betum quan comprovem que als manuals escolars la història de l'estat espanyol comença amb els primers pobladors de la península.

La il·lusion de la història, l'enganyifa de l'estat-nació

Juli Capilla

Aquest joc tergiversador no és, però, l'única arma llancívola que ha fet servir i que utilitza encara el nacionalisme espanyol per tal d'inventar-se i d'inflar l'imaginari col·lectiu. N'hi ha moltes més. La parafernàlia de la simbologia ideològica n'és una altra, tan important com la primera. Les declaracions de Jiménez de Parga sobre l'himne i la bandera o les dimensions insòlites que ha adquirit el programa televisiu *Operación Triunfo*, que per a més inri ha estat una creació de La Trinca, formen part d'aquesta contraofensiva espanyola. El rearmament de la simbologia hispànica, doncs, ha estat i és explotat a bastament en aquests darrers temps desinhibits de centralisme recalitrant, derivat de la tirania de la majoria absoluta del PP. Una majoria que els ha permès, al Govern i als ideòlegs del neonacionalisme trempant, d'engagar tota mena d'estratègies, com més va més barroeres, amb la finalitat d'anorrear la veu dissident dels "nacionalismes perifèrics". La criminalització del nacionalisme democràtic basc és, potser, la més cridanera de totes aquestes estratègies però no podem oblidar que la manipulació, el control i el sotmetiment dels mitjans de comunicació a l'executiu del moment n'és una altra no gens menyspreable. Ara que tant es parla de la crisi de l'estat-nació, potser caldria recordar que l'estat espanyol ha sabut reaccionar a la possibilitat d'aquesta amenaça, més que no pas a la concreció real de la crisi de l'estat jacobí, amb més virulència que mai. El tancament del procés autonòmic –precedit, no ho oblidem, per l'incompliment deliberat del traspass de gran part de les competències a les autonomies–, el "patriotisme constitucional" impulsat pel govern d'Aznar... en definitiva, el rearmament ideològic, institucional i administratiu d'Espanya són la prova que la crisi de l'estat-nació tradicional no és tan evident com proclamen alguns. El triomf, reforçat per la contingència de la presidència espanyola d'una Unió Europea dels estats, en contraposició a una Unió Europea dels pobles, palesa que la idea que l'estat-nació té els dies comptats, és, si més no ara per ara, il·lusòria. En un article recent (*Avui*, 28 de febrer), Ferran Sáez Mateu afirmava que els capitosts del PP saben que la mort de l'estat-nació és a tocar, "però prefereixen jugar a la carta de l'anar fent i qui dia passa any empeny". El problema, però, és que mentre hom reïska a perllongar aquest trànsit dissuasiu és ben segur que es produirà, per inhibició, la mort de més d'una nacionalitat històrica europea. Això sí, l'adaptació camaleònica de "Zapatones" Fraga, les darreres mostres de la qual són les seues proclames en favor de la reforma de la carta magna, obeeix, com molt encertadament apunta Sáez Mateu, a una estratègia que consisteix a eludir el debat de l'estat plurinacional espanyol o a reduir-ho tot a una massa amorfa i dessubstanciada de multiculturalitat sense ordre ni concert les conseqüències de la qual seran, per a nacionalitats minoritàries com la catalana, nefastes. Mort el gos, morta la ràbia.